

Työ-ja elinkeinoministeriö
Kirjaamo
PL 32
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@tem.fi

24.11.2010

Lausuntopyyntö 01.11.2010 TEM 2888/00.06.02/2010

Discussion on the questions in the Green Paper

Johdanto

Useat vihreän kirjan kysymyksistä voidaan ratkaista, jos voidaan päättää ISA-standardien ja ISQC 1 standardin soveltamisesta eurooppalaisella tavalla. ISA-standardit itsessään sisältävät sekä ammatillisen harkinnan painottamisen että standardien suhteellisen (skaalatun) noudattamisen periaatteen. Standardit sisältävät itse asiassa vain tilintarkastuksen vanhat hyväksi koetut periaatteet erittäin pitkäksi "tsekkauksiksi" koottuna.

Jos omaksumme Euroopassa standardien skaalatun noudattamisen, jossa pyritään välttämään USA:ssa kehitettyä B4:n käyttämää hallinnollisesti raskasta byrokratiaa, ei tilintarkastukseen tarvitse tuoda uusia "kevennettyjä" varmennustoimeksiantoja pk-sektorille.

Jos voimme suorittaa tilintarkastuksen ilman B4 kansainvälisen tuotekehityksen synnyttämää byrokratiaa, voimme saada eurooppalaisille toimistoille kilpailuedun, jonka avulla tehdään mahdolliseksi pienten tilintarkastusyhteisöjen kasvu keskisuuriksi ja keskisuurten kasvu suuriksi B4 yhtiöiden haastajiksi B4:n ollessa sidottu omaan sisäiseen amerikkalaislähtöiseen byrokratiaansa.

Kysymykset

(1) Do you have general remarks on the approach and purposes of this Green Paper?

Avoimen keskustelun käyminen vihreässä kirjassa esiin nostetuista, alaan keskeisesti liittyvistä, asioista on erittäin tärkeää.

Tulee kuitenkin huomata, että tilintarkastus on tuotteena hyvä. Taloudellisen raportoinnin eri osatekijöiden määrittely olisi tässä vaiheessa erittäin tärkeää, tilintarkastus ei ole heikoin lenkki taloudellisen raportoinnin ketjussa. Mikäli raportoinnin eri osa-alueet eivät tuota oikeaa ja riittävää tietoa, ei tilintarkastuksella voida tiedon laatua merkittävästi parantaa. Tilintarkastusjärjestelmän voimassaololla on merkittävä ennalta ohjaava vaikutus tilinpäätösinformaatioon.

Vihreän kirjan perustavoitteena on tilintarkastuksen kehittäminen, ei tilintarkastuksen vähentäminen. Näkemyksemme mukaan tilintarkastajat ovat omalta osaltaan rakentamassa talouden yleistä vakautta ja luotettavuutta. Tilintarkastetut tilinpäätökset ovat aina luotettavampia kuin tarkastamattomat.

Yhteisten periaatteiden luominen alalle on tärkeää. Näkemyksemme mukaan vielä tärkeämpää on kuitenkin mahdollisuus myös jatkossa huomioida kansallisia erityispiirteitä tilintarkastukseen liittyvässä lainsäädännössä ja ohjeistuksessa. Kansallisella lainsäädännöllä, mm. verosäädöksillä, on aina vaikutuksia myös tilintarkastusalalle. Tilintarkastusalalle tulisi kehittää kansalliset ominaisuudet huomioon ottava, pk-yritysten tarkastuksiin sopeutettu järjestelmä.

Direktiiveissä määritellyt tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat Suomen olosuhteissa varsin korkeat. Direktiivien rajat ylittäviä tarkastuskohteita on vain muutama prosentti Suomen yrityskannasta. Näkemyksemme mukaan tilintarkastusvelvollisuutta ei tulisi entisestään keventää. Lisäksi rajoitetulla vastuulla toimivien yhteisöjen laatimat tilinpäätökset tulee aina tilintarkastaa.

Standardien soveltamisessa tulee aina noudattaa ammatillista harkintaa. ISA-standardien tiukatulkintainen soveltaminen voi pahimmillaan johtaa muoto ennen sisältöä -periaatteisten tarkastusten lisääntymiseen, joka ei tuo lisäarvoa tilintarkastusasiakkaalle.

Komissio on oikeassa todetessaan, että tilintarkastusmarkkinat ovat keskittyneet. On tärkeää, että komissio etsii keinoja tilanteen hallitsemiseksi. Tärkeämpää olisi kuitenkin etsiä keinoja tilanteen muuttamiseksi. EU:n peruseriaatteena on tunnetusti vapaa kilpailu ja aito markkinoiden kehittyminen, eikä tilintarkastusalallakaan tule toimia tämän periaatteen vastaisesti.

Lisäksi keskustelussa tulee ottaa huomioon markkinoiden keskittymisen vaikutus itse keskusteluun. Suuri osa keskustelijoista joutuu katsomaan asioita näiden keskittyneiden yhtiöiden edun kannalta.

(2) Do you believe that there is a need to better set out the societal role of the audit with regard to the veracity of financial statements?

Tämä on tärkeä kysymys, mikäli tässä tarkoitetaan tilintarkastuksen aseman määrittelemistä suhteessa sidosryhmien odotuksiin.

Näkemyksemme mukaan samassa yhteydessä tulee tarkastella tilinpäätösraportointia laajemminkin. Onko raportointi oikeanlaista eri sidosryhmien käyttöön? Mikäli raportointinormisto ei tuota oikeaa ja riittävää tietoa, ei tilintarkastuksella voida tiedon laatua merkittävästi parantaa. Tilintarkastus ei voi korvata yrityksen taloushallintoa. Tilintarkastusjärjestelmän voimassaololla on merkittävä ennalta ohjaava vaikutus tilinpäätösinformaatioon.

(3) Do you believe that the general level of “audit quality” could be further enhanced?

Erityistä huomiota tulee kiinnittää asia ennen muotoa -periaatteen toteutumiseen. Tarkistuslistojen priikkaaminen ei anna takuita hyvin suoritetusta tilintarkastuksesta. ISA-standardien tiukatulkintainen soveltaminen voi pahimmillaan johtaa muoto ennen sisältöä -periaatteisten tarkastusten lisääntymiseen. Ammatillisen harkinnan käyttäminen standardien soveltamisessa on ehdottoman tärkeää.

Tilintarkastajan suorittama riskikartoitus, ammatillisen harkinnan perustella suoritettu tarkastus ja siitä laadittu riittävä dokumentointi takaavat laadukkaan ja kustannustehokkaan tilintarkastuksen.

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

(4) Do you believe that audits should provide comfort on the financial health of companies? Are audits fit for such purpose?

Tilintarkastuskertomuksen sisältävän tiedon riittävyttä ja muotoa pitää selvittää tilintarkastuskertomusten käyttäjien näkökulmasta. Kertomuksen sisältämän informaation ei tule kuitenkaan olla liian yksityiskohtaista, sillä vastuu yritykseen liittyvien tietojen julkaisemisesta tulee lähtökohtaisesti olla yrityksellä itsellään.

Näkemyksemme mukaan tilintarkastuskertomuksen ei tulisi jatkossakaan sisältää tietoja mahdollisista riskeistä tai alakohtaisesta kehityksestä. Nämä tiedot yrityksen tulee antaa tarvittaessa tilinpäätöksessä.

(5) To bridge the expectation gap and in order to clarify the role of audits, should the audit methodology employed, be explained to the user?

Tilintarkastusmetodologian selittäminen asiaan perehtymättömille tahoille lyhyesti ja kattavasti on haastava tehtävä. Asiaan perehtyneet investoinnin ammattilaiset vastaavasti tuntevat riittävällä tasolla tilintarkastusmetodologiaa. Emme pidä tilintarkastusmetodologiaa merkittävänä tekijänä odotuskuilun kaventamisessa.

Sitä vastoin tilinpäätösraportoinnin sisältämien periaatteiden ymmärtäminen laajemmin sekä tilinpäätöskokonaisuuden uudelleenarviointi voisi tuoda ainakin osittaisratkaisun odotuskuiluun liittyvään ongelmaan. Lisäksi sijoittajia ja muita sidosryhmiä tulisi entisestään valistaa tilintarkastuksen tarkoituksesta sekä siihen liittyvistä rajoituksista tilintarkastajajärjestöjen ja julkisen vallan toimesta yleisellä tasolla. Tätä valistusta ei kuitenkaan tulisi tehdä tilintarkastuskertomuksessa.

(6) Should “professional scepticism” be reinforced? How could this be achieved?

Erityistä huomiota tulee kiinnittää tilintarkastajan riippumattomuuden vahvistamiseen, esim. poistamalla mahdollisuus suorittaa riippumattomuuden vaarantavia oheispalveluita erityisesti yleisen edun kannalta merkittävillä yrityksillä. Tilintarkastajien kriittisyys on joutanut erityisesti tilanteissa, joissa yksittäisen asiakkaan merkitys tilintarkastusyhteisön taloudelle on ollut suuri.

Ammatillinen harkinta on merkittävin osa tilintarkastusprosessia, eikä sitä voi korostaa liikaa. Tilintarkastajan tulee mm. kyseenalaistaa tiedot, eikä hyväksyä kaikkia selvityksiä ja laskelmia perehtymättä niiden perusteena oleviin tietolähteisiin.

(7) Should the negative perception attached to qualifications in audit reports be reconsidered? If so, how?

Sidosryhmiä pitää valistaa tiedottamalla tilintarkastajien raportointivelvollisuuksista sekä lisätietojen merkityksestä tilinpäätöksen oikeellisuuden kannalta. Valistuksessa tulisi erityisesti korostaa, että lisätietojen antaminen ei välttämättä merkitse, että tilinpäätös olisi laadittu virheellisesti. Lisätiedoilla voidaan viestittää esimerkiksi tilinpäätökseen liittyvästä epävarmuudesta.

(8) What additional information should be provided to external stakeholders and how?

Näkemyksemme mukaan ensiarvoisen tärkeää on ymmärtää tilinpäätösraportoinnin ja tilintarkastuksen kokonaisuus. Mitkä tiedoista ovat yrityksen johdon vastuulla ja siten

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

ilmoitettava tilinpäätöksessä? Mitkä tiedoista ovat vastaavasti sellaisia, jotka tilintarkastaja ilmoittaa tarvittaessa tilintarkastuskertomuksessa? Lisäksi on tärkeää, että tilintarkastuskertomus ei avaudu ainoastaan tilintarkastukseen perehtyneille, vaan myös muille. Nykymuotoisen tilintarkastuskertomuksen sisällön ja sanamuotojen selkiyttäminen voisi olla tarpeen.

On mielenkiintoista kuulla mitä muut lausunnonantajat, ensisijaisesti tilintarkastuskertomuksen käyttäjät, vastaavat tähän kysymykseen.

(9) Is there adequate and regular dialogue between the external auditors, internal auditors and the Audit Committee? If not, how can this communication be improved?

n/o

(10) Do you think that auditors should play a role in ensuring the reliability of the information companies are reporting in the field of CSR?

Ennen kuin voimme ottaa kantaa tähän kysymykseen, tulisi määritellä tarkemmin mitä yksittäisiä tietoja tarkoitetaan sosiaalisen vastuun ja ympäristövastuun alan tietojen varmentamisella. Vasta tämän jälkeen on mahdollista ottaa kantaa siihen mikä on paras tapa raportoinnille ja mahdolliselle raportoitujen tietojen varmentamiselle.

Mikäli pk-yrityksiltä edellytetään ko. tietojen raportointia sekä yritysten tilintarkastajilta annettujen tietojen yksityiskohtaista varmentamista, vaikeuttaa se edelleen pienten tilintarkastusalalla toimivien yhteisöjen markkinoille pääsyä. CSR-tietojen varmentaminen edellyttää erityisosaamista.

Tähän kysymykseen saadaan varmasti näkemyksiä myös tilintarkastuskertomuksen käyttäjiltä. On mielenkiintoista kuulla heidän näkemyksiään tähän asiaan.

(11) Should there be more regular communication by the auditor to stakeholders? Also, should the time gap between the year end and the date of the audit opinion be reduced?

Erytisen tärkeää on pitää mielessä, että yrityksen johto vastaa tiedoista, jotka yritys tuottaa ja jotka annetaan edelleen tilintarkastajalle tarkastettavaksi.

Tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksensa usein kuukausien kuluttua varsinaisesta tilinpäätöshetkestä. Tilinpäätöksen valmistaminen ja sen tarkastaminen vievät väistämättä aikaa useamman kuukauden. Kannattaa kuitenkin huomata, että tilinpäätöshetken ja tilintarkastuskertomuksen antamiseen välinen aika on viime vuosina lyhentynyt.

Näkemyksemme mukaan tilinpäätöstietojen oikeellisuuden ja riittävyyden pitää olla tilinpäätösasiakirjojen valmistumisen kiirehtimistä tärkeämpää. Kilpailu siitä, kuka julkaisee tilinpäätöksensä ensimmäisenä voi johtaa virheelliseen raportointiin.

(12) What other measures could be envisaged to enhance the value of audits?

n/o

(13) What are your views on the introduction of ISAs in the EU?

Tilintarkastajan oman ammatillisen harkinnan tulee olla avainasemassa ISA standardeja sovellettaessa. Tsekkaukseen täyttäminen ei anna takuita hyvin suoritetusta tilintarkastuksesta.

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

ISA-standardien soveltaminen julkisesti merkittävissä yrityksissä on kannatettavaa. Mikäli ISA-standardit hyväksytään EU-tasolta, on samassa yhteydessä otettava kantaa siihen, että jatkossa tilintarkastus on mahdollista suorittaa pk-yrityksissä olennaisesti kevennettynä ammatillista harkintaa käyttäen. Standardien suhteellisen noudattamisen periaatteella on mahdollista suorittaa tilintarkastus kustannustehokkaasti pienissäkin yhtiöissä ISA-standardeja noudattaen. Alemman tason tarkastukset synnyttävät lisää sekavuutta alalle.

ISA-standardeja hyväksyttäessä voidaan soveltaa eurooppalaista, B4-yhteisöjen byrokratiasta poikkeavaa soveltamistapaa. Hallinnollista taakkaa voidaan näin keventää Euroopassa ja siten luoda eurooppalaisille tilintarkastusyhteisöille kilpailu- ja kasvuedellytyksiä, jolla voidaan taistella markkinoiden keskittymistä vastaan.

ISA-standardit eivät ole täydellisiä ja niitä tulisikin seurata huolellisesti ja uudistaa tarvittaessa siten, että ne olisivat mahdollisimman hyvin ajan tasalla.

(14) Should ISAs be made legally binding throughout the EU? If so, should a similar endorsement approach be chosen to the one existing for the endorsement of International Financial Reporting Standards (IFRS)? Alternatively, and given the current widespread use of ISAs in the EU, should the use of ISAs be further encouraged through non-binding legal instruments (Recommendation, Code of Conduct)?

Yleisen edun kannalta merkittävissä yhteisöissä ISA-standardit ovat toimiva järjestelmä. ISA-standardeja ei kuitenkaan tule asettaa oikeudellisesti sitoviksi pk-yritysten tilintarkastuksissa. ISA-standardien riittävää soveltamistapaa erityisesti pk-yrityksissä tulee harkita huolellisesti, koska standardeja ei ole alun perin kehitetty pk-yritysten tarpeisiin. Voisi olla aiheellista harkita, että ISA-standardit säädettäisiin oikeudellisesti sitoviksi yleisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin ja vastaavasti suosituksiksi pk-yritysten tilintarkastuksiin.

Standardeissa itsessään korostetaan ammatillista harkintaa jokaisen sovellettavan standardin kohdalla. Uhkana on silti, että ISA-standardeja käytetään ahkerasti tuomioistuimissa arvioitaessa pk-yrityksen tilintarkastajan suorittamaa tarkastustyötä, antamatta riittävästi painoa ammatilliselle harkinnalle. Ammatillinen harkinta on yksi tilintarkastuksen kulmakivistä.

Eurooppaan on mahdollista luoda käytäntö, jossa ISA-standardeja on mahdollista soveltaa kustannustehokkaasti standardien itse määrittelemällä tavalla, noudattaen ammatillista harkintaa ja välttämällä turhan raskasta byrokratiaa. Eurooppalainen ISA-standardien joustava tulkinta luo kilpailuetua sellaisille yhteisöille, jotka eivät joudu noudattamaan B4-yhtiöiden sisäistä byrokratiaa. Tätä kautta lisätään mahdollisuuksia sille, että syntyy uusia suuria tilintarkastusyhteisöjä

IFAC on laatinut ohjeistusta ISA standardien soveltamiseen pk-yhtiöiden tilintarkastuksissa laatimalla Kansainvälisten tilintarkastusstandardien soveltamisohjeen pienten ja keskisuurten yhteisöjen tilintarkastuksiin -teoksen. Edellä mainittu soveltamisohje tulisi ottaa huomioon päätettäessä ISA standardien käyttöön otosta EU:ssa.

(15) Should ISAs be further adapted to meet the needs of SMEs and SMPs?

Näkemyksemme mukaan nyt tulisi luoda säädökset, jotka mahdollistaisivat ISA-standardien kustannustehokkaan soveltamisen myös pk-yhtiöiden tilintarkastuksissa. ISA-standardien soveltaminen suhteellisesti, ammatillista harkintaa käyttäen, voisi antaa mahdollisuuden sille, että pieniäkin yhtiöitä voitaisiin tarkastaa myös jatkossa standardien perusteella. Näin ei olisi tarvetta tilintarkastusrajojen nostamiseen eikä matalamman tason standardien kehittämiseen.

Viittaamme vastukseemme kohdassa 14.

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

(16) Is there a conflict in the auditor being appointed and remunerated by the client / audited entity? What alternative arrangements would you recommend in this context?

Näkemyksemme mukaan tilanne on jossain määrin ristiriitainen. Järjestelmä, jossa ulkopuolinen taho valitsee tilintarkastajan, voisi olla toimiva järjestelmä yleisen edun kannalta merkittävässä yhteisöissä. Pk- sektorilla vallitsevaa nykyistä järjestelmää, jossa osakkaat valitsevat tilintarkastajan, ei tule muuttaa.

(17) Would the appointment by a third party be justified in certain cases?

Viittaamme vastauksemme kohdassa 16.

(18) Should the continuous engagement of audit firms be limited in time? If so, what should be the maximum length of an audit firm engagement?

n/o

(19) Should the provision of non-audit services by audit firms be prohibited? Should any such prohibition be applied to all firms and their clients or should this be the case for certain types of institutions, such as systemic financial institutions?

Oheispalvelut tilintarkastusasiakkaille tulee näkemyksemme mukaan kieltää yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiöissä, jotta tilintarkastajan riippumattomuus ei näyttäisi vaarantuvan. Näissä tarkastuskohteissa ulkoisen riippumattomuuden merkitys korostuu erityisesti.

Pk-yrityksissä oheispalvelut (ennalta ehkäisevät neuvontapalvelut), jotka eivät johda oman työn tarkastamisen uhkaan tai päätöksen tekoon tarkastuskohteen osalta, tulisi sallia. Esimerkkinä riippumattomuutta vaarantamattomasta oheispalvelusta pk-yritykselle voisi olla esim. vero- ja kirjanpito-ohjeistus periaatteellisella tasolla, jossa varmistetaan lähinnä lain vaatimukset tai kerätään jo olemassa olevaa tietoa esim. veroilmoitukseen. Liikkeenjohdon konsultointia tai kirjanpidon laatimista ei tulisi edelleenkään sallia.

ISA-standardit määrittelevät hyvin tarpeelliset varotoimenpiteet. Yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiöissä erityistä suojaa tarvitsevat johdosta kaukana olevat omistajat. Riippumattomuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

(20) Should the maximum level of fees an audit firm can receive from a single client be regulated?

Tulisi huomioida eettisten ohjeiden mukaisesti riippumattomuutta arvioitaessa, kuten nykyäänkin.

(21) Should new rules be introduced regarding the transparency of the financial statements of audit firms?

Tilintarkastusdirektiivissä on jo nykyisellään säädöksiä tähän liittyen. Näkemyksemme mukaan kannattaa odottaa ja katsoa, miten ne toimivat käytännössä.

(22) What further measures could be envisaged in the governance of audit firms to enhance the independence of auditors?

Viittaamme vastauksemme kohdassa 19.

(23) Should alternative structures be explored to allow audit firms to raise capital from external sources?

Tässä asiassa on syytä olla varovainen. On mahdollista, että pääoman hankkiminen heikentää riippumattomuutta ja siten heikentää tilintarkastuksen laatua. Pääomasta riippuvainen toiminta voi muodostua rasitteeksi tilintarkastusalalle. Lisäksi on mahdollista, että alun perin tilintarkastustoimintaan perustetut yhtiöt alkavat tuottaa tilintarkastuksen varjolla muita palveluja, joista on suuremmat tuotto-odotukset.

(24) Do you support the suggestion regarding Group Auditors? Do you have any further ideas on the matter?

Näkemyksemme mukaan emoyhtiön tilintarkastajalla tulee olla mahdollisuus saada käyttöönsä konserniyhtiöitä tarkastavien tilintarkastajien laatimat tilintarkastuskertomukset ja muut raportit. Tästä tulisi säätää EU-tasolla. On kuitenkin riittävää, että tytäryhtiön tilintarkastaja raportoi emoyhtiön tilintarkastajille. Emoyhtiön tilintarkastajan osallistuminen tytäryhtiön tilintarkastukseen ei ole tarpeellista.

(25) Which measures should be envisaged to improve further the integration and cooperation on audit firm supervision at EU level?

On erityisen tärkeää, että valvojat tuntevat alan, jolla valvottavat (tilintarkastajat) toimivat. Yhteistyön lisäämiseen valvojan ja valvottavien kesken tulisi kiinnittää huomiota. Nykyistä tiiviimpi yhteistyö myös muiden tahojen kanssa olisi tavoiteltavaa, esimerkkinä yhteistyö alan yhdistysten kanssa.

Valvonnassa avainasemassa on riippumattomuus valvottavasta tahosta. Eettisten sääntöjen mukaan läheisyys saattaa tuoda lähellä olevan intressit liian myönteisesti suhteessa toisen osapuolen intresseihin. Mm. Suomessa on kansallisesti esiintynyt kritiikkiä Keskuskauppa-kamarin asemaan valvonnan suorittajana.

(26) How could increased consultation and communication between the auditor and the regulator be achieved?

Keskusteluyhteys tulisi olla myös kansallisen valvojan ja paikallisten tilintarkastusalan järjestöjen välillä. Tavoitteena tulisi olla säännölliset tapaamiset sekä avoin keskustelu alan kehitykseen liittyen. Tilintarkastusalan järjestöjen tulisi viestittää paikallisen valvojan esittämät huomiot edelleen jäsenistölleen.

(27) Could the current configuration of the audit market present a systemic risk?

Näkemyksemme mukaan nykyinen rakenne on järjestelmäriski. B4-yhtiöiden toiminta pirstaloituu eri maiden rajojen yli, kokonaisuutta on mahdotonta nähdä ja valvoa.

On yhteiskunnallisesti erittäin tärkeää, että alalla on useita toimijoita, siksi uusien suurten yhteisöjen syntymistä tulee edistää. Vapaa kilpailu ja aito markkinoiden kehittyminen ovat tunnetusti EU:n peruseriaatteita. Tilintarkastusosalalla ei tule toimia tämän periaatteen vastaisesti.

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

(28) Do you believe that the mandatory formation of an audit firm consortium with the inclusion of at least one smaller, non systemic audit firm could act as a catalyst for dynamising the audit market and allowing small and medium-sized forms to participate more substantially in the segment of larger audits?

Tämän ehdotuksen todellisia vaikutuksia on vaikea arvioida. On mahdollista, että pakollinen ”ryhmittäytyminen” toimisi siten, että B4 –yhteisöt ottaisivat ryhmittymäänsä yhden ”muun kuin järjestelmän kannalta merkittävän yhteisön”. Siten muodostuisi ainoastaan neljä isompaa yhteisöä. Toisaalta, tästä järjestelmästä ei olisi varsinaista haittaakaan, mikäli pystytään riittävällä tasolla varmistumaan, että nämä yhtiöt ovat aidosti (omistuksen ja sopimusten suhteen) erillisiä B4 yhteisöistä.

Näkemyksemme mukaan normaalin kilpailun ylläpitäminen on tärkeää eikä tule luoda keinotekoisia järjestelmiä. Kustannusvaikutuksia arvioitaessa kannattaa huomata, että esitetty järjestelmä aiheuttaisi kaksinkertaiset kustannukset tilintarkastuskohteelle.

(29) From the viewpoint of enhancing the structure of audit markets, do you agree to mandatory rotation and tendering after a fixed period? What should be the length of such a period?

Näkemyksemme mukaan säännösten tulee olla sellaisia, että tilintarkastusala toimii aito kilpailu – kilpaillut markkinat toimivat kyllä. Pk-sektorilla on jo nyt toimiva järjestelmä.

(30) How should the “Big Four bias’ be addressed?

Kilpailunrajoitukset alalta tulee poistaa. EU:n peruseriaatteena on vapaa kilpailu, eikä sen periaatteen vastaisesti ei tule toimia tilintarkastusallakaan. Komissio on jo todennut, että Englannissa on yhteisöjen säännöissä B4-toimijoita suosivia ehtoja, jotka selkeästi rajoittavat kilpailua alalla. Myös Suomessa on yhtiöjärjestyksen / sääntöjen / säädekirjan lausekkeita, joiden mukaan yrityksen tulee valita KHT-tilintarkastaja, vaikka lain edellytykset KHT-tilintarkastajan pakolliseksi valitsemiseksi eivät täytykään.

EU-direktiivit määräävät vähimmäisvaatimukset tilintarkastajalle. Kansalliset HTM- ja KHT-tilintarkastajatutkinnot ovat EU:n direktiivien vähimmäistason ylittäviä tilintarkastustutkintoja. Suomessa on kansallisesti luotu kahden tilintarkastajatutkinnon järjestelmä. Tämän keinotekoisien järjestelmän avulla on ollut mahdollista luoda keinotekoisia rajoja eri tutkintojen välille.

Nykyiset mm. Suomen tilintarkastuslaissa ja muussa yhteisölaainsäädännössä asetetut erilaiset kansalliset pätevyysrajat ovat keinotekoisia ja ainoastaan edistäneet tilintarkastusalan keskittymistä ja siten alan rakenteiden vinoutumista.

(31) Do you agree that contingency plans, including living wills, could be key in addressing systemic risks and the risks of firm failure?

n/o

(32) Is the broader rationale for consolidation of large audit firms over the past two decades (i.e. global offer, synergies) still valid? In which circumstances, could a reversal be envisaged?

n/o

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

(33) What in your view is the best manner to enhance cross border mobility of audit professionals?

Viittaamme vastauksemme kohdassa 34.

(34) Do you agree with “maximum harmonisation” combined with a single European passport for auditors? Do you believe this should also apply for smaller firms?

Emme kannata tilintarkastajien rekisteröintiä EU-tasolla (European passport for auditors). Alan valvojen valvontatyön tulisi kehittyä merkittävästi, jotta EU-tason rekisteröinti olisi realistisesti mahdollista.

Suomessa tulisi olla yksi yhteinen tutkinto, jotta passi olisi mahdollinen. HTM-pätevyydellä toimivalla tilintarkastajalla on nykyisin oikeus tarkastaa isojakin yhteisöjä Euroopassa, mutta ei Suomessa.

Toisaalta, passilla ei todennäköisesti olisi käytännön merkitystä, varsinkaan Suomen olosuhteissa, johtuen kielimuurista, kansallisista verosäännöksistä ja kansallisesta kulttuurista.

(35) Would you favour a lower level of service than an audit, a so called “limited audit” or “statutory review” for the financial statements of SMEs instead of a statutory audit? Should such a service be conditional depending on whether a suitable qualified (internal or external) accountant prepare the accounts?

Emme kannata ”limited audit”:ia emmekä ”statutory review”:ta pk-yritysten tilintarkastuksiin.

Vihreän kirjan perustavoitteena on tilintarkastuksen kehittäminen, ei tilintarkastuksen vähentäminen. Komissio on, aiheestakin, huolestunut tilintarkastusalan kilpailutilanteesta (suurien toimijoiden suuresta markkina asemasta ja siihen sisältyvistä riskeistä). Pk-yritysten lakisääteisestä tilintarkastuksesta luopuminen ei ainakaan helpota uusien yhteisöjen syntymistä ja nykyisten kasvamista suurten toimijoiden rinnalle.

Näkemyksemme mukaan tulisi kehittää kansalliset ominaisuudet huomioon ottava, pk-yritysten tarkastuksiin sopeutettu järjestelmä, jossa tilintarkastusta olisi mahdollista suorittaa ammatillista harkintaa käyttäen, suhteutettuna tarkastettavan yrityksen kokoon. Näin tilintarkastuksen suorittaminen olisi mahdollista pk-yrityksissä ”ammatillisen harkinnan kautta” eikä raskaiden kansainvälisten standardien kautta. Suomessa tilintarkastajan rooli korostuu entisestään, sillä kirjanpito on verotuksen pohja (muualla näin ei välttämättä ole). Tietojen oikeellisuuden tarkistaminen on siksi ensiarvoisen tärkeää.

Tilintarkastajat rakentavat talouden vakautta, erityisesti Suomessa pk-yritysten kautta. Suomessa on paljon pieniä osakeyhtiöitä, jotka toimivat rajoitetulla vastuulla. Rajoitetusta vastuusta tulee näkemyksemme mukaan seurata velvoitteita. Tilintarkastusjärjestelmä on olemassa oleva ja hyvin toimiva järjestelmä varmistamaan, että tilintarkastuksen kohteena olevat yhtiöt toimivat kulloinkin voimassa olevien lakien ja määräysten puitteissa. Tilintarkastus estää myös omalta osaltaan harmaata taloutta.

Näkemyksemme mukaan tilintarkastus on yhteiskunnan sosiaalista pääomaa. Tuleekin ottaa huomioon, että myös uusissa EU-maissa (Itä-Euroopan maat) sosiaalisen pääoman tarve on huomattava.

Tilintarkastuspalvelujen käyttäjälle selkeää, kun on vain yhdenlainen tilintarkastuspalvelu, joka on puolueettomasti ja riippumattomasti valvottu. Uusi ”tarkastustaso” aiheuttaisi varmasti hämmennystä tarkastuspalvelujen asiakkaisissa ja voisi johtaa väärinkäsityksiin. Automaattisesti ei olisi selvää, kuinka paljon varmuuden taso on alhaisempi tässä uudessa tarkastuspalvelussa.

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi

Mikäli yrityksen toiminta on ”rajalla”, eli tilintarkastusvelvollisuuden ehdot täyttyvät esim. joka toinen vuosi, tilintarkastusvelvoitteet vaihtelisivat vuosittain ja se aiheuttaisi ymmärrettävästi lisätöitä, sekaannuksia, vaivaa ja kustannuksia.

Tilintarkastuksen varmennustason alentaminen (review) ei näkemyksemme mukaan tuo alennusta kustannuksiin. Sitä vastoin tarkastustyön laatu olisi huonompi ja uskottavuus heikompi. Alemman varmuustason antavan tarkastuksen hallinnollinen taakka on yrityksille lähes sama kuin ylemmän varmuustason tilintarkastuksen hallinnollinen taakka.

Sitä vastoin ylemmän varmuustason lausunto (tilintarkastuskertomus) tuo yrityksen julkaisemille tilinpäätöstiedoille enemmän uskottavuutta. Viranomaiset voivat automaattisesti aina luottaa tilintarkastettuun tilinpäätökseen, mm. vuosittaisten verotarkastusten määrä voi olla pienempi. Tilintarkastusvelvollisuus tuo siten säästöjä yhteiskunnalle.

Tilinpäätöstietoja käytetään Suomessa perustana laskettaessa yhteiskunnan edellyttämiä maksuja, muun muassa yritysverotus ja arvonlisäverotus perustuvat kirjanpito- ja tilinpäätöstietoihin. Nykyisessä muodossaan suoritettu tilintarkastus antaa kohtuullisen korkean varmuuden tilinpäätöstietojen oikeellisuudesta. Mikäli nykyistä rakennetta muutetaan, merkitsee se suuria muutoksia yhteiskunnallisesti. Nämä muutokset tulevat olemaan kalliita ja niiden toteuttaminen tulee viemään pitkän ajan.

(36) Should there be a “safe harbour” regarding any potential future prohibition of non-audit services when servicing SME clients?

Emme kannata ”safe harbour” –periaatetta. Tällaisten liitännäispalvelujen tuottaminen vaarantaa riippumattomuuden.

Näkemyksemme mukaan on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, ettei pääse muodostumaan tilannetta, jossa pk-yritysten on mahdollista hankkia taloushallinnon ulkoistus- sekä varmennuspalvelu samalta palveluntarjoajalta. Järjestely ei myöskään alentaisi kustannuksia asiakasyrityksissä.

Viittaamme vastauksemme kohdassa 19.

(37) Should a “limited audit” or “statutory review” be accompanied by less burdensome internal quality control rules and oversight by supervisors? Could you suggest examples of how this could be done in practice?

Viittaamme vastauksemme kohdassa 35.

Näkemyksemme mukaan pk-tilintarkastusten valvonta tulisi suorittaa olennaisesti kevennettynä. Riittää, että noudatetaan standardeja relevanteilta osin ja vältetään byrokratiaa, jota standardit eivät nimenomaisesti edellytä. Valvonta voitaisiin kohdentaa, ainakin pääasiassa tapauksiin, joissa tilintarkastajasta on tehty kantelu kansallisille valvojille.

Vain pk-tilintarkastuksia suorittavien yhteisöjen osalta vaihtoehtona voisi olla myös yksittäisiin tilintarkastajiin kohdistuvien laadunvarmistusten korvaaminen tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistusperiaatteiden sertifiointilla tietyin väliajoin, jolloin kaikkia yhteisössä toimivia tilintarkastajia ei tarkastettaisi määrävälein. Sertifiointissa käytäisiin kuitenkin läpi joidenkin yksittäisten tarkastusten dokumentointi.

(38) What measures could in your view enhance the quality of the oversight of global audit players through international co-operation?

n/o

HTM-TILINTARKASTAJAT RY

Alpo Salonen
hallituksen 1. varapuheenjohtaja

HTM-tilintarkastajat ry
GRM-revisorer rf

Kastelholmantie 2
FI-00900 Helsinki Finland
Y-0202444-4

Puh./Tel. +358 (0)9 4767 9300
Faksi/Fax +358 (0)9 4767 9306
E-mail info@htm.fi